

www.vcmstudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

بررسی مدل های قیمت گذاری بنزین برای ایران

تاریخ انتشار: ۱۶ مهر ۱۳۹۷

قیمت بنزین در ایران از سال ۱۳۹۳ ثابت بوده و در واقع با افزایش تورم و نرخ ارز، کاهش نیز یافته است. این مهم در کنار افزایش کم نظیر مصرف بنزین در سال گذشته و سال جاری، باعث شده تا نهادها و پژوهشگران مختلف به ارائه مدل های مختلف برای تغییر قیمت و نرخ گذاری دوباره بنزین بپردازند. هر کدام از مدل ها دارای ویژگی های خاص خود بوده و موضوع را از جهاتی بررسی کرده است. مدل های قیمتی را می توان به ۳ دسته تقسیم بندی کرد:

قیمت گذاری تک نرخ: در این روش که طی ۴ سال گذشته توسط دولت اتخاذ شده است، قیمت بنزین برای همه یکسان است؛ چه برای کسانی که بیشتر مصرف کنند و چه برای کسانی که کمتر مصرف کنند. اما با توجه به اختلاف قیمت ۳۵۰۰ تومانی بنزین داخلی با بنزین وارداتی/صادراتی برای هر لیتر، هر کس که بیشتر بنزین مصرف کند، یارانه بیشتری دریافت کرده است. با این وجود دولت همچنان با ادامه روند همین مدل قیمت گذاری، تصمیم داشت تا امسال قیمت های بنزین و گازوئیل را برای همه بطور یکسان افزایش دهد اما درنهایت از انجام این کار منصرف شد.

قیمت گذاری شناور: در این نوع از قیمت گذاری که در بسیاری از کشورها رایج است، قیمت بنزین بر اساس قیمت های بین المللی و نرخ ارز تغییر می کند مثلا در کشور ترکیه، قیمت بنزین ماه به ماه تغییر می کند. اجرای این مدل در ایران با توجه به تغییرات شدید نرخ ارز، غیر قابل اجراست. همچنین باعث افزایش شدید هزینه حمل و نقل خانوارهای کم درآمد خواهد شد. از طرفی افزایش قیمت بنزین باعث افزایش قیمت سایر کالاها و در نتیجه تورم خواهد شد.

قیمت گذاری پلکانی: بر اساس این مدل، هر خودرو یا خانوار، سهمیه مشخصی از بنزین یارانه ای دارند. مثلا هر خودرو یا خانوار می تواند در ماه از ۶۰ لیتر بنزین یارانه ای با قیمت مصوب بهره مند شود اما برای استفاده بیشتر از سهمیه معین شده، می بایست هزینه بیشتری برای هر لیتر بنزین پرداخت کند زیرا که نرخ دوم، نرخ آزادست نه یارانه ای. برخی از مدل ها برای قیمت دوم، مقدار ثابت پیشنهاد می دهند و بعضی مقدار متغیر. قیمت دوم می تواند تابعی از میزان مصرف، زمان (ماه و فصل)، منطقه (کلانشهرها و سایر مناطق)، قیمت نفت، نرخ ارز، عرضه و تقاضا و... باشد.

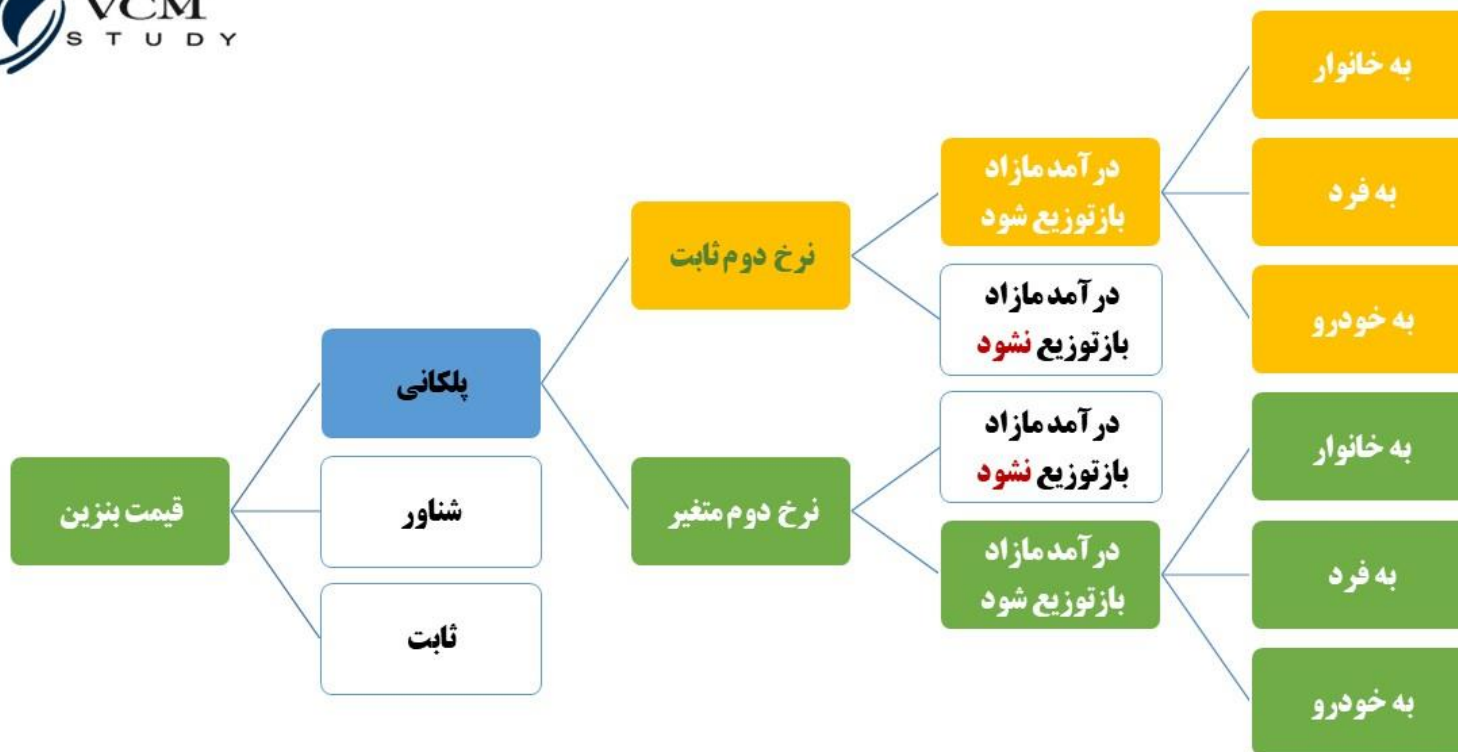

یادداشت

نفت و گاز

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

VCMStudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

اجرای مدل ۲ برای دولت افزایش درآمد خواهد داشت اما مدل های نوع ۳ می توانند هم برای دولت ایجاد درآمد کنند و هم برای مردم. اگر نرخ دوم مقداری ثابت باشد، دولت می تواند مقداری از افزایش درآمد خود را بصورت یارانه نقدی یا غیرنقدی به کم مصرف ها بازگرداند. همچنین اگر قیمت دوم شناور باشد، دولت می تواند اختیار خرید و فروش سهمیه بنزین هر خودرو یا خانوار را به مردم بدهد تا در بازاری آزاد به خرید و فروش آن پرداخته و از طریق فروش اضافه سهمیه بنزین خود، منتفع شوند. در این صورت، افزایش قیمت بنزین از طریق مدل های نوع ۳ می تواند برای کم مصرف ها، افزایش درآمد ماهانه داشته باشد در حالیکه هزینه های حمل و نقل آن ها را افزایش نمی دهد.

یادداشت

نفت و گاز

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست که افزایش تک نرخ قیمت ها اثر مقطعی دارد چنانکه اثر افزایش قیمت در سال های ۸۹ و ۹۳ در حال حاضر از بین رفته است. شناورسازی قیمت بنزین برابر با قیمت های فوب نیز متناسب با کشورهای است که ثبات نرخ ارز داشته و مصرف بنزین خودروها در آنجا بسیار کمتر از ایران است. لذا تنها راه تغییر قیمت بنزین، اینست که برای هر خودرو یا خانوار میزان مشخصی از سهمیه بنزین یارانه ای در نظر گرفته شود تا طیف وسیعی از مردم از تغییر قیمت بنزین در امان باشند و فقط پرمصرف ها مجبور به خرید بنزین با قیمت دوم شوند. البته بازتوزیع یارانه بنزین از طریق قیمت گذاری پلکانی و سهمیه بندی، تنها یکی از راه های تسهیل افزایش قیمت بنزین است. راه های دیگری نظیر توسعه سوخت های جایگزین، حمل و نقل عمومی، دولت الکترونیک، افزایش بهره وری و... می بایست توسط دولت پیگیری شود تا برای همیشه از نوسانات مصرف و قیمت بنزین در امان بماند.

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید
VCMStudy@gmail.com